

EN DEFENSA DE L'ESCOLA PÚBLICA
Per la socialització progressiva de les escoles catòliques concertades.
Per l'estudi científic i crític de les religions a l'escola.

Mitjançant aquesta reflexió, vull expressar públicament unes qüestions conflictives que generen preocupació i fortes contradiccions a molts cristians i cristianes de base entre la nostra militància cristiana i la nostra vinculació eclesial. Són les que fan referència al posicionament d'una part significativa de la jerarquia de l'Església Catòlica i d'importants sectors conservadors enfront dos temes: la defensa aferrissada de l'escola catòlica i la imposició amb caràcter obligatori de l'assignatura de religió. La redacció d'aquest text està realitzada en forma d'un esborrany-manifest, obert al debat i al consens per articular una proposta col·lectiva en clau d'"Una Altra Veu d'Església". Us agrairia les vostres aportacions a aquesta proposta, les podeu incorporar en aquest mateix blog o bé al email xavierpedros@mariano.net

Molts cristians i cristianes de base ens solidaritzem amb tots aquelles persones i institucions que defensen la necessitat de caminar des de l'actual sistema mixt d'escoles gestionades per l'Estat i les escoles no estatals **cap a un model únic d'escola, pública i laica, comuna per a tots els ciutadans**, sense distinció de classes socials, ni de confessions religioses, ni opcions ideològiques i polítiques.

Ens sumem al Fòrum Social de l'Educació a Catalunya, que en les seves conclusions proposava: ***"Pensem que les Administracions haurien de tenir com a objectiu a llarg termini que totes les escoles privades concertades i els serveis educatius finançats amb diner públic siguin de titularitat pública. Per a la qual cosa cal establir nous mecanismes per tal que els centres privats concertats que tinguin una voluntat de servei públic es puguin integrar a la xarxa pública, tot garantint la permanència dels llocs de treball."***

Cal recordar que als anys 80, un significatiu nombre d'escoles privades, impulsades per associacions i cooperatives de pares i de mestres, entre les quals hi havia també diversos col·legis catòlics, varen crear el **CEPEC** (Col·lectiu d'Escoles per l'Ensenyament Públic a Catalunya), que va possibilitar un acord amb l'Administració, per a la seva plena incorporació a la xarxa pública. Seguint aquest precedent històric, **proposem que s'obri un debat en profunditat en el si de les ordres religioses i l'Església catòlica, per tal de què renunciïn a la propietat de les escoles catòliques concertades i a la seva confessionalitat, i proposin a l'Administració la progressiva i plena integració a l'escola pública.**

La pressió de l'Església sobre l'Estat per fer aquest traspàs seria més justa i legítima que reclamar que l'Estat financi l'ensenyament d'aquests col·legis amb els fons que provenen majoritàriament de les classes populars. Encoratgem a l'Església i a les ordres religioses a fer un **profund discerniment encaminat a anar avançant, de manera progressiva, cap a la socialització del patrimoni escolar.**

Amb tots els respectes pels qui puguin pensar d'una altra manera, pensem que l'Església hauria de deixar d'ésser propietària de centres escolars, per raons de testimoniatge evangèlic i d'eficàcia en l'educació de la fe. En aquest "qüestionament a l'escola catòlica", cal examinar la seva història, amb els seus encerts i desencerts, la seva necessitat actual, la seva eficàcia, els seus inconvenients i cercar sortides de futur a la situació actual.

Pel que fa al fet religiós pensem que cal que sigui abordat dins l'escola, però no des d'una perspectiva confessional, com a transmissió de la fe. Cal abordar-la des d'un ensenyament laic, que hauria d'ajudar a conèixer, comprendre i valorar el fet religiós en general, amb les seves diverses manifestacions, i el fet religiós cristià en particular, per la seva significativitat en la nostra cultura occidental.

Per tot això, ofereixo aquestes reflexions, obertes al debat públic, en el si de la societat i de l'Església, per tal de fer propostes d'avenç, que possibilitin que s'escolti una altra veu d'Església.

EN DEFENSA DE L'ESCOLA PÚBLICA I GRATUÏTA, DEMOCRÀTICA, PLURALISTA I LAICA

- L'escola que les classes populars reivindicuem és una **escola pública i gratuïta, democràtica, pluralista i laica, on no hi hagi privilegis per a ningú**, comuna per a tots els ciutadans, sense distinció de classes socials, confessions religioses u opcions polítiques o ideològiques.
- Considerem que tota educació ha d'estar fonamentada en **el respecte i el pluralisme democràtic**, principi que es contradia amb la defensa acèrrima de l'"ideari educatiu confessional", que legitima l'existència de les escoles catòliques. La llibertat de pensament i d'expressió, dret que es reclama a la societat constantment, no és compatible amb una actitud que suposa la imposició a l'escola

catòlica d'una única ideologia dogmàtica, doncs atempta contra la llibertat de càtedra del professor i constitueix un risc per l'adoctrinament dels alumnes.

- En una societat secularitzada **l'escola ha d'ésser laica**, és a dir, plenament autònoma de les esglésies i de les seves jerarquies. **Laica no vol dir anticatòlica, ni antireligiosa**. Simplement vol dir que la seva racionalitat li ve donada de la seva missió com a servei públic per a la formació professional i per a l'educació per a la convivència social.
- **L'ensenyament ha d'ésser pluralista** per tal de que l'alumnat conegui les diferents ideologies o corrents de pensament, cosmovisions i cultures, expressió del pluralisme existent a la nostra societat i món. La convivència entre totes elles és quelcom positiu. L'alumnat aprendrà, així, a respectar els altres, coneixent els seus punts de vista, amb una visió científica i crítica davant de la realitat. L'ensenyament pluralista, crític, obert, és la millor vacuna contra el fanatisme. **L'ensenyament no ha de separar els alumnes** de la societat en la qual viuen en funció de les ideologies i dels nivells de renda. **Actualment el sistema educatiu del nostre país consagra aquesta divisió ideològica i social.**
- L'escola pública vetlla per promoure **els valors que formen part del patrimoni comú de la societat democràtica**: la llibertat de consciència, la llibertat d'expressió, el respecte a la pluralitat i la diferència, el reconeixement de la diversitat cultural, afectiva i sexual, els valors no sexistes i la cultura de la pau. Reafirmem també el caràcter laic de l'escola pública, que ha de tractar la història i les característiques de les diferents religions i cosmovisions de forma aconfessional i ha d'evitar continguts i enfocaments de caràcter doctrinari o confessional, i que ha de ser respectuosa tant amb la diversitat com amb l'absència de creences.

EL DRET A LA LLIURE ELECCIÓ D'ESCOLA NOMÉS EL POT EXERCIR UNA MINORIA.

- El fet constatable de la desigualtat creixent en l'ensenyament es manifesta en **la fal·làcia de la lliure elecció de l'escola**. I que no és cap altra cosa que la legitimació social d'un privilegi que completen els centres espolsant-se l'alumnat que presenta una insuficiència intel·lectual o bé establint filtres privats de selecció per tal d'acollir alumnat amb necessitats educatives especials (discapacitats, trastorns d'aprenentatge...), o amb unes característiques socials determinades (immigrants, famílies amb dificultats econòmiques i socials...). I el millor filtre són les **"aportacions econòmiques voluntàries"**, com és el cas de les fundacions creades per moltes escoles catòliques, de dubtosa legalitat i amb una manca de transparència en la seva gestió, tal com s'ha demostrat en alguns tribunals que han atès demandes judicials d'algunes famílies que s'han atrevit a posar el dit a la llaga d'aquesta pràctica habitual.
  - En els darrers anys l'Administració **ha convertit en principi rector el suposat dret de les famílies a escollir centre educatiu**. Cal dir que aquest dret **no està recollit en cap marc jurídic**. Però, a més, no és cert que totes les famílies puguin accedir-hi, ja que no totes poden pagar les "aportacions a la fundació" que exigeixen els centres concertats. I si d'aquest hipotètic dret només es beneficien els qui poden pagar aquestes elevades quotes mensuals per cada fill, **aquest dret deixa de ser-ho i es converteix en un privilegi. Privilegi al qual contribuïm tots, ja que el sufraguem amb diner públic.**
  - Ens trobem, a més, davant d'una enorme paradoxa. **La legalitat obliga que l'ensenyament a les escoles concertades sigui gratuït, que les aportacions a les fundacions sempre siguin voluntàries** i que l'Administració vetlli pel compliment de l'ordenament jurídic. La realitat, però, és ben diferent. Cal pagar l'ensenyament en aquestes escoles i **les aportacions a les fundacions es converteixen en obligatòries**. A més, l'Administració adopta una actitud de passivitat davant d'aquestes irregularitats.
- D'aquesta manera, **l'escola pública es converteix en l'últim reducte de la pluralitat i dels valors democràtics**, donant cabuda a la diversitat i a tots els ciutadans sense distinció, a costa, paradoxalment, d'una pèrdua constant de prestigi social i amb una manca de recursos per a fer front a aquesta situació totalment desproporcionada amb l'escoles privades concertades.
- Així doncs, sota la disfressa del suposat dret a la llibertat d'elecció de centre, que només una classe minoritària pot exercir, la protecció de **l'ensenyament privat ha crescut i s'ha consolidat en detriment de l'escola pública i amb el gravíssim cost d'impulsar noves desigualtats i generar nous desequilibris socials**. La protecció a l'ensenyament privat, en aquests darrers anys per part de les administracions autonòmica i central, ha crescut exponencialment en sentit invers a la creixent desprotecció i abandonament de l'ensenyament públic per part de l'Administració, que s'ha centrat més a perpetuar les estructures de poder i en clau electoral, que no pas a intentar corregir les mancances i desigualtats.
- A més, **és pura fantasia pretendre que a totes les ciutats, pobles i barris, per tal de garantir per a tothom la llibertat d'elecció de centre**, hi hagi tantes escoles com ideologies. Primer, que no hi ha diners per a tant, i encara hi ha molts dèficits a l'ensenyament. Per això, **la reivindicació del**

dret a l'elecció de centre és una autèntica enganyifa: És un dret que només poden exercir els qui tenen el suficient poder adquisitiu.

- **El dret a la lliure elecció de centre no existeix com a tal.** La Constitució sí que reconeix el dret dels pares i les mares a triar quin tipus d'educació volen per als seus fills però això no implica, necessàriament, que hagi de ser subvencionada per part de l'Estat. D'altra banda, **el pretès dret d'elecció mai pot estar per sobre de la igualtat d'oportunitats.**
  - Les dades facilitades recentment per la Conselleria d'Educació al Parlament confirmen fins a quin **punt gran part de les escoles privades concertades no assumeixen la més mínima responsabilitat en l'escolarització dels fills de la immigració.** Els percentatges generals, ja coneguts, estableixen que, a Catalunya, **el 84% dels alumnes estrangers estudien en el sector públic, i només el 16% d'ells ho fan en el privat.**
  - Quan gairebé el 15% de la població escolar és estrangera, una situació així només pot reflectir una estratègia de selecció, econòmica o ètnica. **Resulta inacceptable que amb diners públics es financi aquesta segregació.** I això és, precisament, el que pretenen els que s'oposen que la LOE consideri l'educació concertada com un servei públic, és a dir, gratuït i obert a tots sense la mínima discriminació. Sobre aquest assumpte, el Govern faria malament a cedir. Gran part del futur de la convivència a les nostres ciutats dependrà que les escoles siguin àmbits de trobada i integració, no guetos d'un signe o un altre.

L'ENSENYAMENT PÚBLIC HA D'ÉSSER L'EIX VERTEBRADOR DE TOT EL SISTEMA EDUCATIU

- Cal que **l'ensenyament públic sigui l'eix vertebrador de tot el sistema educatiu**, que compti amb el necessari prestigi social per tal de convertir-se en l'opció majoritària, i s'eviti **l'actual fragmentació social a l'escola i consolida la creació de "ghettos"** (escoles per a rics, escoles per a pobres). Per a la qual cosa, cal aturar la creixent privatització de l'ensenyament en tots els aspectes i cal revisar l'actual política de concerts. Cal també redefinir el concepte de "servei públic", que s'ha d'entendre com allò que pertany a la comunitat i està gestionat i supervisat democràticament.
- **Es una injustícia que en l'ensenyament privat els propietaris es reservin en exclusiva la seva gestió, doncs reben subvencions de l'Estat, que és diner de tothom.** Per tant, l'Estat ha de vetllar que es compleixi el principi constitucional, tot garantint que els fons públics destinats al finançament de l'ensenyament, tan públic com privat, siguin adequadament administrats, sense cap tipus de privilegi.
- **És totalment inadmissible, perquè perverteix el principi legal que l'escola concertada ha de ser subsidiària de la pública,** que el creixement de les unitats concertades s'hagi fet de manera paral·lela al tancament de centres i d'unitats públiques que autènticament garanteixen el dret a l'educació de "tota" la ciutadania, la igualtat d'oportunitats i, alhora, aposten clarament per una societat cohesionada i plural.
- A més a més, no deixa de resultar curiós, si més no, que en un estat constitucionalment aconfessional, **aproximadament el 80% de l'ensenyament privat estigui en mans d'escoles confessionals.** Un fet que, molt probablement, pot ser la clau de volta de la situació que patim.
- A Catalunya, en els darrers anys, **s'ha produït un augment notable de les unitats concertades a les escoles privades i una reducció considerable de les dels centres públics.** S'ha argumentat que resulta més barat concertar que mantenir centres públics. Però fins i tot des d'un punt de vista estrictament econòmic això no és correcte. S'hauria de calcular també el cost social en termes de benestar. No podem obligar que **l'educació és un bé preferent que, junt a la sanitat i a l'habitatge, han d'integrar-se en els mecanismes de redistribució de la renda** d'una societat democràtica.
- Ens sumem al Fòrum Social de l'Educació a Catalunya, celebrat el juny de 2005, que en les seves conclusions proposava: *"Pensem que les Administracions haurien de tenir com a objectiu a llarg termini que totes les escoles privades concertades i els serveis educatius finançats amb diner públic siguin de titularitat pública. Per a la qual cosa cal establir nous mecanismes per tal que els centres privats concertats que tinguin una voluntat de servei públic es puguin integrar a la xarxa pública, tot garantint la permanència dels llocs de treball."*

TÉ SENTIT ACTUALMENT MANTENIR L'ESCOLA CATÓLICA?

- En els darrers segles **l'escola catòlica ha estat considerada com l'àmbit privilegiat per l'educació de la fe.** Però el seu origen i la seva existència no són una exigència necessària i permanent de l'educació de la fe. L'escola catòlica és una realitat relativa i contingent de l'educació

cristiana. Té el seu origen en consideracions i decisions pastorals, condicionades per **concepcions contingents i relatives i per situacions històriques concretes**.

- Molt sovint, els models de cristianisme que han estat vigents en molts col·legis catòlics han generat una mentalitat reaccionària i conservadora. **Molts col·legis catòlics han esdevingut la gran incubadora del “nacional-catolicisme”**, des de la vessant més reaccionària i conservadora; també han esdevingut un àmbit d'educació dels fills i filles de les classes mitges i altes, amb un nivell de renda, des d'on **s'han reproduït els valors corporatius del sistema de vida imperant**, el model cultural neolliberal i capitalista. **Moltes crisis de pràctiques i de creences cristianes, crisis de fe i crisis de pertinença a l'Església d'un significatiu nombre d'estudiants**, tenen el seu origen en l'educació rebuda en els col·legis catòlics. És molt qüestionable que sigui beneficiosa pels nens i els joves catòlics l'educació realitzada en “hivernacles” confessionalment catòlics i ben protegits.
- En aquesta “guerra escolar”, l'Església Catòlica no apareix com a “servidora i defensora dels pobres”, sinó com una **estructura de poder empresarial**, sinó com una institució que s'ingereix en un assumpte d'interès públic, com és l'educació, per tal de poder continuar mantenint el poder ideològic mitjançant **la pràctica de l'adoctrinament a l'escola i els beneficis econòmics** que li suposen les xarxes de centres religiosos.
- D'altra banda, **moltes rebel·lies dels joves contra la disciplina escolar en escoles catòliques** hi ha un gran risc de què es tradueixin en ressentiment contra l'Església, per aquesta **confusió entre comunitat cristiana i comunitat escolar**, entre mestre i catequista, entre creences cristianes i cultura.
- Amb aquestes afirmacions no volem qüestionar, a nivell individual, **l'entrega i la vàlua de molts religiosos de l'ensenyament**, que s'han compromès en cos i ànima a l'educació de la infància i la joventut a les escoles catòliques. **Ni tampoc la significativa tasca de promoció social, educativa i de desenvolupament comunitari**, que han realitzat i estan realitzant determinades escoles catòliques sobre tot en els barris perifèrics. Però no podem oblidar la funció estructural, política i ideològica, que han jugat i continuen jugant l'escoles catòliques al nostre país i en el món occidental: **són estructures significatives de suport a la reproducció de les classes socials en el model econòmic i polític del sistema capitalista**, que tendeix a l'estructuració d'unes classes socials, amb una correlació de forces diverses, i amb una tendència cada cop més creixent envers a la fragmentació i la dualització social.
- Amb tots els respectes pels qui puguin pensar d'una altra manera, pensem que **l'Església hauria de deixar d'ésser propietària de centres escolars, per raons de testimoniatge evangèlic i d'eficàcia en l'educació de la fe**. L'educació cristiana de nens i de joves catòlics, ¿implica necessàriament i per a tots els temps l'existència de l'escola catòlica? L'Església s'hauria de plantejar i resoldre aquest problema, de tal manera que assegurés de manera eficaç i real l'educació cristiana de tots els nens i joves catòlics, siguin quin siguin els centres escolars als quals assisteixin.

L'EDUCACIÓ DE LA FE HA DE REALITZAR-SE EN LA FAMÍLIA, LA COMUNITAT, ELS MOVIMENTS....

- Pensem que **el lloc més apropiat per a l'educació de la fe és la comunitat cristiana i, juntament amb ella, la família i els moviments cristians, la parròquia... no l'escola confessional**. Alguns sectors de l'Església prefereixen la seguretat i el poder que els hi atorga la propietat empresarial de les escoles, i no aposten per l'anunci de l'Evangeli amb mitjans pobres i senzills, que la farien més profètica i creïble per a les classes populars.
- Si tots els recursos econòmics i humans que actualment s'utilitzen en mantenir els col·legis catòlics, **es destinessin a projectes socials i educatius dirigits als sectors amb majors necessitats del nostre país i de països del Sud**, sens dubte que el testimoni evangèlic de l'Església seria més atraient i diàfan, ens estalviàriem la “guerra escolar” i **l'educació cristiana ben segur que seria molt més eficaç**.

EL PRESENT I EL FUTUR DELS COL·LEGIS CATÒLICS

- Un ampli sector de la jerarquia de l'Església i de les ordres religioses es resisteix a perdre l'últim reducte de la seva influència social: l'escola catòlica dins d'un pluralisme d'escoles finançades per la societat mitjançant l'Estat. El seu argument és que la majoria de la població del país es de religió catòlica i que, com la resta, tenen dret a escollir l'educació dels seus fills i filles. Però, **la identitat dels col·legis catòlics es fa cada cop més difícil de justificar** per les següents raons:
  - **Disminueixen les vocacions de religiosos/es dedicades a l'ensenyança** i cada cop més puja l'edat mitjana dels qui hi continuen. Molts col·legis religiosos mantenen el nom de la

- ordre religiosa que els va fundar, però **són comptats els religiosos que hi treballen com a docents.**
- Cada dia són més **els/les religiosos/es que opinen que l'Església ha de deixar d'ésser propietària de centres escolars i que cal socialitzar el patrimoni escolar per coherència amb el testimoniatge de l'Evangelí** i solidaritat amb els sectors menys afavorits.
  - Les escoles catòliques concertades, finançades per l'Estat, amb els fons públics, **estan abocades a mantenir les línies de l'escola pública** (pluralisme, no selecció de l'alumnat, oficina única de matriculació, prohibició de cobrament de quotes per activitats extradocents, o per ampliació de dedicació docent..., obertura i cap discriminació per a professors ni alumnes no catòlics. Tanmateix, en els darrers anys, és un fet evident en la nostra societat la irrupció de **la diversitat ètnica, multireligiosa i multicultural, i que qüestiona la permanència de l'ideari de l'escola catòlica**", concertada i subvencionada amb fons públics, que haurà d'acollir, de manera creixent, a molts alumnes de confessions religioses diverses. El dret a escollir el centre, en base a les creences religioses, en aquests casos xoca frontalment amb la aferrissada defensa de la "confessionalitat" de les escoles catòliques. El fet de que existeix un pluralisme de famílies, alumnes i de professorat no creients o no practicants, afectats pels col·legis catòlics, posa en entredit l'ideari confessional catòlic.
  - Segons diversos estudis, la gran majoria de **les famílies que apunten els seus fills i filles a les escoles catòliques, ho fan no tan per opció religiosa, sinó per altres criteris** com poden ser el prestigi social, l'ambient selectiu i corporatiu que segrega els alumnes en funció dels nivells de renda, i evita la "contaminació" amb altres alumnes "diferents i problemàtics", el major control sobre els estudiants, etc.
  - Les escoles catòliques justifiquen la seva identitat pel seu ideari, fonamentat en l'educació cristiana dels infants i joves, en la promoció de la "**pastoral juvenil**"... Però, a l'hora de la veritat, i tenint present tota aquesta realitat plural que hem reflectit, en què es fa notar aquesta educació cristiana? Quins resultats operatius, quina eficàcia té en l'educació en la fe? Quina diferència aporta a allò que es pugui fer des d'una escola pública? Cal reconèixer que la gran majoria d'escoles catòliques es limiten a la seva funció instructiva i docent, amb el vernís de la classe de religió catòlica i algun acte institucional de caire religiós.
  - L'Església en aquests darrers segles **ha realitzat una funció substitutiva i subsidiària de l'Estat en matèria escolar.** Ha arribat l'hora, en què per motius sociològics i, alhora, teològics i eclesials, s'endinsi en els nous territoris on és més necessària que mai la presència compromesa i profètica de l'Església.

PER LA SOCIALITZACIÓ VOLUNTÀRIA DELS COL·LEGIS CATÒLICS

- **L'immens patrimoni escolar de l'Església catòlica**, que és fruit d'una situació històrica de privilegis, d'acumulació de donacions, plusvàlues, subvencions públiques..., és sobre tot **patrimoni social i col·lectiu**. Legalment pertany a l'Església, però **moralment i en justícia, i amb l'Evangelí a la mà, el patrimoni escolar pertany al poble, especialment la classe obrera i les classes populars** sobre les espatlles de les quals s'ha construït el progrés econòmic del nostre país. Cal retornar a la societat allò que prové de la societat, amb generositat i amb fermesa.
- Considerem que la sortida més justa, honesta i coherent per a l'Església i per les ordres religioses és fer una planificació per tal **d'anar avançant de manera progressiva cap a la socialització del patrimoni escolar.**
- La pressió de la jerarquia de l'Església sobre l'Estat per fer aquest traspàs **seria més justa i legítima que reclamar que l'Estat financi l'ensenyament dels col·legis catòlics** amb els fons públics que provenen majoritàriament de les classes populars.
- Pensem que **les Administracions haurien de tenir com a objectiu a llarg termini que totes les escoles i els serveis educatius finançats amb diner públic siguin de titularitat pública.** Per a la qual cosa cal establir nous mecanismes per tal que els centres privats que tinguin una voluntat de servei públic es puguin integrar a la xarxa pública, tot garantint la permanència dels llocs de treball.
- Per això, proposem que –seguint el model que diversos col·legis religiosos varen realitzar en el si del CEPEC, **renunciïn a la propietat de les escoles i a la seva confessionalitat i progressivament s'integrin a l'escola pública.** Mentrestant, els col·legis catòlics podrien caminar cap a models de participació interna i d'autogestió per part de tots els sectors implicats –pares, alumnes, ensenyants, personal no docent- en els aspectes econòmics, pedagògics i disciplinars. Aquesta socialització seria molt beneficiosa pel prestigi evangèlic de l'Església i augmentaria les simpaties cap ella en les classes populars i evitaria el risc de caure en l'actual trampa del classisme i l'elitisme, en la qual està atrapada. I no només per prestigi, sinó sobre tot per què l'Església seria

una comunitat més pobra, però **més lliure, més profètica, més compromesa, més propera als empobrits de la terra, i més fidel a la causa de Jesús de Natzaret.**

- Cal recordar que les classes dominants, especialment **l'alta burgesia, ha tingut a la seva disposició col·legis catòlics suficients que, a canvi d'acceptar un vernís religiós, els hi asseguraven l'educació classista i elitista** que desitjaven pels seus fills, i, fins i tot, amb subvencions públiques. Aquests sectors són els que més es resistiran a que l'Església abandoni aquests col·legis, argumentant que els seus fills tenen dret a ésser educats en catòlic. Alhora, pressionant des dels aparells de l'Estat, mass media i tot el què calgui, per tal d'impedir l'abandonament o la venda dels mateixos. D'altra banda, oferiran el finançament privat, si no aconsegueixen el finançament públic. En molts casos, fins i tot proposaran 0a les ordres religioses que els hi cedeixin el seu ús, o la propietat o que els hi vinguin a un preu baix. **Els qui vulguin escollir una escola classista i elitista, segregada de la societat, pensem que l'han de pagar amb la seva butxaca, i no pas amb els fons públics.**

EL FUTUR DELS RELIGIOSOS DE L'ENSENYAMENT

- **En el supòsit de socialitzar els col·legis catòlics actualment concertats i integrar-los a l'escola pública,** els i les religiosos/es de l'ensenyament podrien exercir la seva professió en l'escola pública, aportant també el seu testimoniatge, mitjançant **la seva competència professional, científica i tècnica, i el seu compromís a les tasques docents.** El temps lliure no requerit per la tasca docent, el podrien dedicar als moviments apostòlics juvenils d'estudiants, a donar suport a les comunitats cristianes i a promoure iniciatives en favor de la promoció dels sectors empobrits de la societat, tal com volien els seus sants fundadors. En aquests àmbits podrien realitzar molt millor que ara l'educació cristiana dels infants i dels joves catòlics, **sense el malbaratament de recursos econòmics i energies humanes actuals en la gestió dels centres.** I serien, sens dubte, més lliures, més autèntics evangèlicament i més feliços.
- Cal recordar que les ordres religioses de l'ensenyament varen ésser fundades per homes i dones apassionats per promoure socialment als infants i els joves de les classes populars, amb una especial predilecció pels més marginats. **Què farien ara, en el nostre país, al segle XXI, aquests fundadors i fundadores?** Ben segur que no els trobaríem a les escoles catòliques. Les i els trobaríem on es troben actualment molts religiosos i religioses i laics que treballen **amb els presos, els malalts de SIDA, els immigrants, els infants i joves del carrer, els aturats, els joves en la precarietat, els discapacitats, les escoles públiques dels barris perifèrics...** I els trobem també amb totes aquelles persones de bona voluntat que lluiten en les diverses organitzacions socials, polítiques, culturals, sindicals... per fer possible que la nostra societat sigui més justa, més fraterna i més solidària.
- Enfront del actual model de pluralisme d'escoles (públiques i concertades), que genera classisme i segregació social, **apostem pel model d'escoles públiques pluralistes,** que promou la igualtat, la participació democràtica, el debat obert, l'esperit crític, la interculturalitat... Enfront de l'actual model d'**escoles cristianes,** apostem pel model de la presència compromesa dels **cristians dins de les escoles públiques.**

PER L'ESTUDI CIENTÍFIC DE LES RELIGIONS A L'ESCOLA

- Ens preocupa seriosament la voluntat de la jerarquia catòlica per voler imposar la religió catòlica a les escoles, recolzant-se sobre una base tan feble com són els Acords entre l'Estat i la Santa Seu, del 9 de gener de 1979, signats tot just després de la Constitució i en plena transició política. Els representants de l'Església haguessin pogut proposar la creació d'una única assignatura de continguts religiosos molt amples, vàlida per a totes les religions. Però, ha apostat per un altre model que **convertirà les escoles en una passarel·la per on hi desfilaran els professors de religió catòlica nomenats pels respectius bisbes, al costat dels pastors protestants, dels rabins jueus i dels imams musulmans,** afavorint l'adoctrinament i la segregació de l'alumnat en funció de les creences religioses.
- El conflicte de la classe de religió, és un clar exponent de que encara hi ha determinats sectors de l'Església que defensen amb contundència les seves parcel·les de poder ideològic a l'escola. En qualsevol sistema educatiu modern i democràtic **resulta inacceptable una ingerència d'aquesta envergadura, una imposició exercida des d'una confessió religiosa al conjunt de la societat.** El sistema educatiu del nostre país encara pateix greus dependències del poder que la institució de l'Església catòlica ha acumulat en la història recent.
- Assumim la declaració de les escoles associades a la UNESCO de Catalunya, a través del seu seminari permanent sobre l'ensenyament de la religió (9.07.99), que expressa: *"Sens dubte, un*

*educació global i integral dels nostres infants i joves **no pot ignorar l'experiència religiosa ni l'estudi de l'estructura universal de totes les cultures i religions**, la qual constitueix una de les principals fonts d'inspiració de veritables valors. No es pot excloure una experiència humana que ha deixat signes visibles i palpables del seu pas i ha llegat a la humanitat un patrimoni que les diverses generacions han admirat i que constitueixen la identitat de milions de persones. Més de la meitat dels humans confessen professar alguna religió i que aquesta orienta i dóna sentit a la pròpia existència. No es pot ser analfabet en relació amb aquesta faceta de la cultura humana. La irrupció de la diversitat ètnica en la vida quotidiana qüestiona el plantejament actual de la classe de religió a les escoles. Cal una profunda actitud de valoració i de respecte per a qualsevol opció vital.*

- Tanmateix, en els darrers anys, és un fet evident en la nostra societat la irrupció de **la diversitat ètnica, multireligiosa i multicultural**, i que qüestiona el plantejament actual de la classe de religió a les escoles.
- Ara bé, **ensem que la formació en una fe concreta no pertoca a l'escola, sinó a les diverses comunitats confessionals, a partir dels seus propis mitjans**. En una societat secularitzada l'escola ha d'ésser laica, és a dir, plenament autònoma de les esglésies, confessions religioses i de les seves jerarquies. **El fet religiós cal que sigui abordat dins l'escola, però no des d'una perspectiva confessional, com a transmissió de la fe.**
- **Proposem que es realitzi un debat ampli i aprofundit sobre aquest assumpte entre tots els sectors socials**, partits polítics, sindicats, confessions religioses, associacions de pares, moviments de renovació pedagògica, moviments estudiantils, etc... La declaració de les escoles associades a la UNESCO segueix proposant respecte a la religió a l'escola: *"Aquesta presència podria tenir diverses modalitats: Programa de "cultura religiosa" entesa com a eix transversal. Ensenyament de les religions des de la matèria actual de Religió, amb una visió oberta que reculli els trets integradors de totes les religions. Ensenyament de les religions integrat a l'àrea de les ciències socials. Crèdits variables de cultura religiosa (a secundària). L'alumnat no es divideixi de manera arbitrària ni es discrimini segons les diverses opcions i creences dels pares, la qual cosa podria portar a educar en valors diferents els membres d'una mateixa comunitat humana. Es revisi la legislació vigent a partir de la **Constitució**. En un estat no confessional el currículum escolar només es pot fonamentar en assignatures i matèries que tots els alumnes puguin compartir sense necessitat d'adscriure a unes determinades creences religioses o polítiques. No es pot convertir l'ensenyament d'una determinada religió en una assignatura ni es pot obligar aquelles persones que no reben aquest ensenyament a estudiar i aprovar una altra matèria. El professorat encarregat ha d'haver estat qualificat i preparat per a la docència en facultats universitàries i ha de rebre una adequada retribució, homologada respecte als altres professors dels respectius nivells, sigui quina sigui la modalitat escollida. Seria recomanable que no fossin membres representatius de les diverses confessions religioses, per tal d'evitar intents d'adoctrinament o de proselitisme a favor d'una o altra confessió en detriment d'una presentació de la religió amb una visió oberta, enriquidora i integradora."*
- Cal recordar, en aquest sentit, l'actual situació laboral dels professors de religió catòlica que està provocant un greu antitestimoni de la jerarquia eclesial i, alhora, posa en qüestionament el model escollit per abordar l'assignatura de religió. Exemples d'això en són: la inestabilitat laboral, l'arbitrarietat i submissió a què estan exposats, la repressió de la llibertat d'expressió i de consciència, el respecte a la vida privada, unit als acomiadaments de diversos professors i professores.

CLOENDA

- Molts cristians i cristianes de base, compromesos en el món obrer i amb les classes populars, tornem a reiterar que el lloc més apropiat per a l'educació de la fe és la comunitat cristiana i, juntament amb ella, la família, els moviments cristians, la parròquia... **Demanem a la jerarquia de l'Església que abandoni les situacions de privilegi, com és la propietat del patrimoni escolar i la pressió per imposar la religió catòlica a les escoles**, i aposti decididament per l'anunci de l'Evangeli amb mitjans pobres i senzills, això la faria més profètica i creïble per a les classes populars.
- Alhora, demanem **que l'Església deixi sense efecte els acords subscrits el 1979 entre l'Estat i el Vaticà**, i proposi la seva substitució per acords de cooperació de l'Estat amb l'Església Catòlica i la resta de confessions religioses en condicions d'igualtat i en base a garantir el que la Constitució reconeix en relació a l'aconfessionalitat de l'Estat. Alhora, demanem **al Govern espanyol que denunciï el Concordat amb la Santa Seu que estableix l'obligació als centres d'oferir religió confessional**, per tal de poder gaudir finalment d'un sistema educatiu laic que s'adigui amb la declaració constitucional de no-confessionalitat.

- En aquests dos conflictes vinculats al món escolar l'Església s'hi juga també la seva credibilitat evangèlica. Creiem que l'Església hauria d'abandonar aquests espais de privilegi i poder. En una societat democràtica, cada cop més secularitzada, multicultural, pluriètnica i plurireligiosa, **l'Església hauria d'apostar per ésser signe i espai de diàleg, ecumenisme, casa de tots i totes, comunitat que comparteix les esperances i angoixes, les lluites i somnis dels homes i dones del nostre país. L'Església serà creïble i atraient només quan sigui autènticament "llum, sal i ferment en el món"**. Des de la nostra militància cristiana en les diverses organitzacions obreres i populars ens solidaritzem amb tots aquells que lluiten per la consecució d'aquestes aspiracions.

Xavier Pedrós i Cortasa
Xavierpedros.es